

P. Longàs, *HomMzPi* III, 559) i diversos documents del S. xv (*forro*, a. 1405, *BSCC* XIII, 35; *franques e alforres*, a. 1455, *CoDoACA* VIII, 465; *franch e alforro*, a. 1468, *BSAL* x, 14), sempre en l'acc. 'lliure, franc de servitud' (o 'llibert, esclau afranquit'). Aquesta i l'acc. 'lliure, sense traves ni obligacions', 'solter' (*forro*, J. Roig, *Spill*, 3179, 10424; *forro* 'fradistern' a Pineda, *AlcM*) apareixen ja en l'àrab hispànic. Del mateix origen i sentit, cast. *borro* (S. XI) i port. *forro* (S. XII). Aceptacions secundàries: *forro* 'despullat, mancat de vestit o altres adherències' (*Cançó dones*, 11; *Coll. dames*, 224), *anar forro* (cat. occ., val.) o *anar de forro* (o *a forro*) (val.) 'anar desembarassat, anar a peu i sense càrrega'; de 'lliure' hom passà a aplicar *forra* a les ovelles i altres femelles que no estan prenyades (a la Plana i a la Garrotxa) o a les que són eixorques (a tot el Principat, *BDLC* IX, 194), i *forro* prengué el sentit més general d'improductiu, erm' (Cabrèrès); *eixir-se'n de forro* 'sortir de franc, sense pagar' (València).

A distingir del val. i eiv. *alforro* 'espècie de bèrbol infantil o borradura', ja usat per JRoig (*Spill*, 5249) (veg. la cita supra en *ALFERESSIA*), de l'àr. vg. *hurr* 'malaltia inflammatòria' (cf. àr. *harr* 'calor') (veg. *DCEC* I, 127-8, *ALHORRE*).

DERIV.: *alforria* 'afranquiment d'esclau' (*Costums de Tortosa*, 64, 87); *alforrer* 'esclau alliberat'; *alforrar* 'alliberar, donar llibertat a un esclau o pres' (Muntaner, *Crònica*, § 247), *-rrat* 'desembarassat' (val.), *anar alforrat* 'anar en mànigues de camisa' (val.; MGadea, *T. del Xè* I, 152, 278); *forrar-se* (Bagà, Pego) o *aforrar-se* (Ribagorça, Pallars, Segarra) 'avortar';¹ *alforrar-se* o *aforrar-se* 'abstenir-se' (val.; Villena, *Vita Christi*, 168) i *no alforrar-se-les* o *no aforrar-se-les* (o *no alforrar-se* o *no aforrar-se*) 'no tenir consideració per a ningú ni per a res' (val.); *alforrar* (val., eiv.) o *aforrar* (cat. occ., val.) 'estalviar'; *alforro* o *aforro* 'estalvi' (val.); *alforrament* o *aforrament* (val.); *alforrador* (val.) o *aforrador* (cat. occ., val.); *aforrollar* 'estalviar' (?) (Penedès, segons *AlcM*). M. C.

¹ Alterat en *esforrar* 'avortar, parir abans d'hora (la cabra)' a les Riberes del Sió i del Llobregós (*BDLC* IX, 189, 193). D'on el derivat *esforraiar* mall. 'malmetre' (*esforrayen*, Pres. 6, *BDLC* IV, 185), 'desfigurar' (*esforrellen el nom*, ib. VII, 310).

Alfortoner (doc. de 1409) està per **aufertorer*, de *ofertor(i)*, oferta (cf. *DCEC* III, 954a, *HORTERA*, *INFURCIÓN*).

ALGA, del ll. ALGA id. □ 1.ª doc.: c. 1350.

En un ban de l'Arxiu del municipi barceloní, entre les dates de 1349 i 1356 (*DBal.*): «que tot pescater o pescatera o --- qui vena peix, que l'haje a vendra al pes de la liura carnicera, net de arena e de *alga*». En la Renaix.: «--- allà ciutats florien / --- ab música d'auells; / ara en palau de marbre les foques s'hi congrien / y d'*algues* se vestexen les prades dels anyells», *Ail.* I, 2d. Avui és d'ús bastant popular, més o menys pertot, més que més *alga* col·lectiu; sobretot

vivaç a Mallorca («*una mōta d'algo*» 'mata d'algues', Deià, 1964), potser no tant en català central (però jo ho sentia també de vegades als pescadors del Maresme, c. 1925) i menys en la costa rossellonesa: al Barcarès m'avisaven que ells en diuen *herba de roc* (1960); en tot cas el mot enlloc no és mort. També s'aplica a ulvàcies que creixen en aigües no marines, particularment en sèquies; en terra valenciana, en lloc d'això sento *nalga*: «aquella séquia tenia *nalga* i ---», anoto a Alcúdia de Crespins (1962).¹

DERIV.: Per als col·lectius varien les formacions, sense comptar els mots d'altra arrel, usats per designar només cada un dels grossos claps negres (més que una mata però no tant com un bosquet) que es transparenten a escassa fondària, que a Sant Pol de Mar es diuen *sapes*, cap a l'Empordà *antines*, amb variant men. *altina*, a Eivissa *un nègrà*. Amb *algar* (que en principi és més gran) cal tenir compte, perquè hi ha homònim (potser més d'un), en tot cas l'arabisme *algar* «cueva», *Sanelo* I, 26v = cast. *algar* (l'un i l'altre d'etimologia, si bé no de vitalitat, ben segura) i port. *algar* [mj. S. XIII], de l'àr. *ġār* 'caverna, cavitat', i d'àmplia persistència toponímica. Però deriva d'*alga*, en els afores de Castelló de la Plana: «el stany con el *algar* y los exutals ocupan grandes extensiones: la marjalería era escasa», segons docs. de 1588 (Traver, *Antigs. Cat. Pna.*, p. 138), i usat ja abans amb manifest valor apeñatut en el *Llibre de Valúes* de 1468, «item, un *alguar*, 400 sol.»; molts n'hi ha al llarg de les costes, com s *algá dor r̄ajalét*, nom d'una platja o cala a Alcaufà (St. Lluís de Menorca, cf. mapa Masc. 12-1-9).²

Alguer [1859, *Damen.*] (el nom de l'Alguer sard és d'etimologia ben incerta);³ viu especialment a la costa valenciana, parlant de paratges del fons (on hi ha algues): a Cullera, *l'Alguer del Perelló*, *l'Alguer del Forn*, *l'Alguer del Cap* <de Cullera>, els dos darrers a una fondària d'unes 12 braces i amb la *barbada de l'Alguer* al davant (1962); a Benidorm m'assenyalen una ratlla del fons bastant llarga: «seguint l *algé* [sic, sense -r?] per *barbada de fora* i *barbada de dins*»; a Moraira sembla tractar-se d'una mata d'algues; potser també (o 'antina') a Dénia, 1963; els pescadors de la Penya a Eivissa també diuen s *algé* en lloc de *az nè-grà* (1963), a Fornells de Menorca *algərə* 'bosc d'algues' (1964).

Pel que fa a l'accepció 'rebombori, xivarrí' és mallorquina (*BDLC* VIII, 1914-5, 19, 241), i no està explicada: no sé si per al·lusió a la nostra ciutat sarda (sigui per les revoltes que hi sufocà el Cerimoniós i les lluites amb Arborees i genovesos per mantenir-nos-hi, ço potser pel caràcter popular de la gent d'allí en contrast amb la flemma mallorquina i la calma sardesca?), cf. *gresca* <*grezesca* GRAECISCA (paral·lel pel que fa a l'actitud catalana envers tals lluites mediterrànies, i fins es podria pensar si ací no hi hauria reducció d'un *el-gre(ze)sc* amb aglutinació i canvi de sufix).

Alguera. *Algueret*. *Algós*.

¹ ¿Seria això el resultat d'una aglutinació morisca de l'article *al-alga* > **analga* dissimilat? No s'expli-